

จุลสารเสวภา สำหรับประชาชน

คลินิกเสริมภูมิคุ้มกันและอายุรศาสตร์การท่งเกี่ยว สภานเสวภา สภากาชาดไทย

การติดเชื่อนิวโมคอคคัส
และการป้องกันการติดเชื้อรุนแรง
ในผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ

PNEUMOCOCCUS

คำนำ

หลายท่านอาจเคยได้ยินชื่อ วัคซีนป้องกันโรคไอพีดี หรือ วัคซีนป้องกันโรคปอดอักเสบ และเกิดความสงสัยว่าวัคซีนที่กล่าวถึงนี้คืออะไร แท้จริงแล้ว วัคซีนดังกล่าว ก็คือวัคซีนป้องกันการติดเชื้อแบคทีเรียชนิดหนึ่ง มีชื่อว่า **สเตรปโตคอคคัส นิวโมเนียอี** หรือเรียกสั้น ๆ ว่า **เชื้อนิวโมคอคคัส** ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของการติดเชื้อปอดอักเสบ หูน้ำหนวก เยื่อหุ้มสมอง อักเสบ ฯลฯ และบางครั้งอาจรุนแรงถึงขั้นเกิดการติดเชื้อแบบแพร่กระจาย ทำให้ผู้ป่วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็ก ผู้สูงอายุ และผู้ที่มีโรคประจำตัวบางอย่างเสียชีวิตได้ ปัจจุบันหลายประเทศในยุโรปและสหรัฐอเมริกา ได้แนะนำให้เด็ก ผู้สูงอายุ และผู้ที่มีปัจจัยเสี่ยงต่อการติดเชื้อนิวโมคอคคัสรุนแรง ฉีดวัคซีนเพื่อสร้างเสริมภูมิคุ้มกันป้องกันการติดเชื้อนิวโมคอคคัส

จุลสารเสาวภาคฉบับประชาชน ฉบับนี้ จึงขอนำเสนอเรื่อง การติดเชื้อนิวโมคอคคัสและการป้องกันการติดเชื้อรุนแรงในผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้อ่านได้รับทราบข้อมูลของโรค วัคซีนป้องกัน และข้อบ่งชี้ของการให้วัคซีน เพื่อป้องกันการติดเชื้อ เพราะ **อโรคยา ประมาลาภา ความไม่มีโรค คือ ลาภอันประเสริฐ**

พญ.สุดา สืบบุญเรือง
ผอ.จรรยาบรรณ อังสนากุล
ศ.อุว.ธีระพงษ์ ตันทวิชัย

P N E U M O C O C C U S

“ การติดเชื้อนิวโมคอคคัส และการป้องกันการติดเชื้อรุนแรง ในผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ ”

ก การติดเชื้อนิวโมคอคคัส เป็นการติดเชื้อที่พบได้ทั้งในเด็กและผู้ใหญ่ เกิดจากเชื้อแบคทีเรียชนิดหนึ่ง ชื่อว่า **สเตรปโตคอคคัส นิวโมเนียอี (Streptococcus pneumoniae)** โดยปกติสามารถพบเชื้อชนิดนี้ได้ในระบบทางเดินหายใจส่วนบนของมนุษย์ การติดต่อของโรคเกิดจากผู้ที่มีเชื้อนิวโมคอคคัสอยู่ในทางเดินหายใจแพร่เชื้อผ่านละอองจากทางเดินหายใจ โดยการไอ จาม ทำให้ผู้ได้รับเชื้อโรคเกิดการติดเชื้อ เช่น หูน้ำหนวก ไซนัสอักเสบ ปอดบวม ฯลฯ

การติดเชื้อนิวโมคอคคัสรุนแรง เช่น การติดเชื้อในกระแสโลหิต เชื้อหุ้มสมองอักเสบ พบได้ในผู้ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดโรค ได้แก่

- ผู้ที่มีอายุมากกว่า 65 ปี
- ผู้ที่มีอายุ 2 ปี - 65 ปีที่ไม่มีม้าม (ถูกตัดม้ามจากโรคหรืออุบัติเหตุ) หรือม้ามไม่ทำงาน
- ผู้ที่มีโรคประจำตัวเรื้อรัง ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคหัวใจวาย โรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง โรคตับแข็ง
- ผู้ป่วยโรคหอบหืดเรื้อรัง
- ผู้ที่สูบบุหรี่เป็นประจำ
- ผู้ป่วยที่มีการรั่วของน้ำไขสันหลัง
- ผู้ป่วยซึ่งมีภาวะภูมิคุ้มกันบกพร่อง เช่น ผู้ป่วยติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยมะเร็งต่อมน้ำเหลือง มะเร็งเม็ดเลือดขาว หรือผู้ที่ได้รับยากดภูมิคุ้มกัน

การศึกษาในต่างประเทศพบว่า การติดเชื้อนิวโมคอคคัสรุนแรง พบบ่อย ในเด็กเล็ก ผู้ใหญ่ที่มีโรคประจำตัวเรื้อรัง และผู้สูงอายุ การศึกษาทางระบาดวิทยา ในประเทศไทยพบอัตราการติดเชื้อรุนแรง ในเด็กเล็กและผู้สูงอายุสูงกว่าช่วงอายุอื่น เช่นกัน การติดเชื้อรุนแรงพบมีอัตราเสียชีวิตสูง โดยเฉพาะในผู้สูงอายุ ผู้ที่มีโรคประจำตัว เช่น โรคตับแข็ง

แม้การติดเชื้อนิวโมคอคคัสสามารถรักษาได้ด้วยยาปฏิชีวนะ อย่างไรก็ตามพบว่า การใช้ยาปฏิชีวนะอย่างแพร่หลาย ในปัจจุบัน ทำให้เชื้อนิวโมคอคคัสมีการดื้อยาปฏิชีวนะเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น การป้องกันการติดเชื้อนิวโมคอคคัส จึงมีความสำคัญ

ในปัจจุบันการใช้ยาปฏิชีวนะเพื่อป้องกันการติดเชื้อนิวโมคอคคัสรุนแรง เช่น การรับประทานยาเพนนิซิลินเพื่อป้องกันการติดเชื้อ มีใช้ในเด็กซึ่งเป็นโรคโลหิตจาง ชนิดซิกเคิลเซลล์และเด็กที่ไม่มีม้ามเท่านั้น ส่วนการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคโดยการฉีดวัคซีน เพื่อป้องกันการติดเชื้อมีการใช้ทั้งในเด็กเล็ก ผู้ใหญ่และผู้สูงอายุที่มีปัจจัยเสี่ยงต่อการติดเชื้อรุนแรง

วัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อนิวโมคอคคัสที่ใช้อย่างแพร่หลายในผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ มี 2 ชนิด ได้แก่ วัคซีนนิวโมคอคคัสแบบคอนจูเกต และ วัคซีนนิวโมคอคคัสแบบโพลีแซคคาไรด์ พบว่าวัคซีนสามารถครอบคลุมสายพันธุ์ของเชื้อที่ก่อโรคติดเชื้อนิวโมคอคคัสรุนแรงในประเทศไทยได้ประมาณร้อยละ 68-78 บุคคลที่ควรได้รับวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อนิวโมคอคคัส คือ ผู้ที่มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อรุนแรง ดังกล่าวข้างต้น

การใช้ยาปฏิชีวนะอย่างแพร่หลาย ในปัจจุบัน ทำให้เชื้อนิวโมคอคคัสมีการดื้อยาปฏิชีวนะเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น การป้องกันการติดเชื้อนิวโมคอคคัส จึงมีความสำคัญ

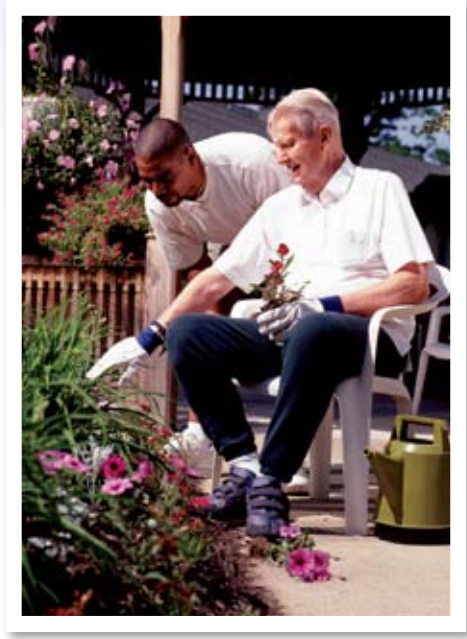
วัคซีนนิวโมคอคคัสแบบคอนจูเกต มีหลายชนิดย่อยทั้งแบบป้องกันเชื้อนิวโมคอคคัส 7 สายพันธุ์ 10 สายพันธุ์ และ 13 สายพันธุ์ (PCV7, PCV10, PCV13 ตามลำดับ) ทั้ง 3 ชนิด ได้รับการรับรองให้ฉีดเพื่อป้องกันการติดเชื้อนิวโมคอคคัส ในเด็กอายุ 6 สัปดาห์ถึง 5 ปีได้ แต่มีเพียงวัคซีนนิวโมคอคคัสแบบคอนจูเกตชนิดป้องกันเชื้อนิวโมคอคคัส 13 สายพันธุ์ (PCV13) เท่านั้นที่ได้รับการรับรองให้ฉีดเพื่อสร้างเสริมภูมิคุ้มกันในผู้ใหญ่อายุมากกว่าหรือเท่ากับ 50 ปี โดยแนะนำให้ฉีดวัคซีนเข้ากล้ามเนื้อ 1 เข็ม โดยพิจารณาให้ฉีดแก่ผู้ใหญ่ที่มีปัจจัยเสี่ยงต่อการติดเชื้อรุนแรงซึ่งมีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไปและผู้สูงอายุ โดยยังไม่มีคำแนะนำให้ฉีดวัคซีนเข็มกระตุ้น

อาการข้างเคียงจากการฉีดวัคซีนนิวโมคอคคัส ส่วนใหญ่เป็นอาการเฉพาะที่ เช่น ปวดบวมบริเวณที่ฉีด ซึ่งมักไม่รุนแรงและหายได้เองใน 2-3 วัน

ส่วนวัคซีนนิวโมคอคคัสแบบโพลีแซคคาไรด์ ให้ฉีดวัคซีนเข้ากล้ามเนื้อ 1 เข็ม แก่ผู้ใหญ่ที่มีปัจจัยเสี่ยงต่อการติดเชื้อรุนแรงและผู้สูงอายุ ผู้ป่วยไม่มีม้ามที่ได้รับวัคซีนนิวโมคอคคัสแบบโพลีแซคคาไรด์ ควรฉีดวัคซีนซ้ำหลังจากเข็มแรก 5 ปี และผู้ใหญ่ที่มีปัจจัยเสี่ยงและได้รับวัคซีนเข็มแรกก่อนอายุ 65 ปี ควรฉีดวัคซีนซ้ำเมื่ออายุ 65 ปี

อาการข้างเคียงจากการฉีดวัคซีน
นิวโมคอคคัสส่วนใหญ่เป็นอาการเฉพาะที่
เช่น ปวดบวมบริเวณที่ฉีด ซึ่งมักไม่รุนแรง
และหายได้เองใน 2-3 วัน

เนื่องจากผู้ป่วยโรคไขหวัดใหญ่จะ
มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อนิวโมคอคคัส
ซ้ำซ้อน เช่น ปอดอักเสบ ซึ่งอาจรุนแรง
ถึงขั้นทำให้ระบบหายใจล้มเหลวและเสียชีวิตได้ จึงมีคำแนะนำให้ผู้มีปัจจัยเสี่ยง
เช่น ผู้สูงอายุ ควรได้รับวัคซีนนิวโมคอคคัส
เช่นเดียวกับวัคซีนป้องกันโรคไขหวัดใหญ่
โดยวัคซีนทั้ง 2 ชนิดนี้ สามารถฉีดพร้อม
กันในวันเดียวได้ แต่ให้ฉีดที่แขนคนละข้าง

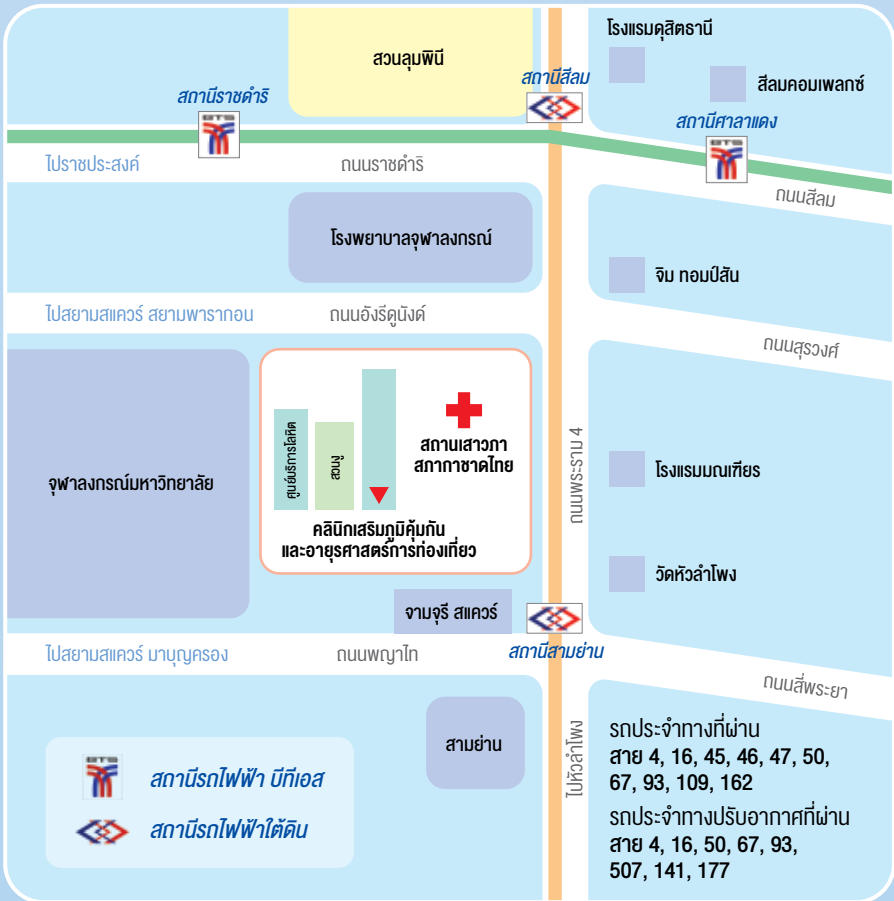

ผู้ป่วยโรคไขหวัดใหญ่จะมี
ความเสี่ยงต่อการติดเชื้อนิวโมคอคคัส
ซ้ำซ้อน จึงมีคำแนะนำให้ผู้มี
ปัจจัยเสี่ยง เช่น ผู้สูงอายุควรได้รับ
วัคซีนนิวโมคอคคัส

ปัจจุบันในประเทศไทย วัคซีน
นิวโมคอคคัสยังจัดเป็นวัคซีนทางเลือก
ทั้งในกรณีการให้วัคซีนนิวโมคอคคัส
ในเด็ก และการให้วัคซีนนิวโมคอคคัส
ในผู้ใหญ่ที่มีปัจจัยเสี่ยงและผู้สูงอายุ
ทั้งนี้เป็นเพราะวัคซีนนิวโมคอคคัสเป็น
วัคซีนที่มีราคาแพงและยังไม่มีการศึกษา
ที่ชัดเจนในประเทศไทยถึงความคุ้มค่า
ของการให้วัคซีนชนิดนี้แก่ประชากร

คลินิกเสริมภูมิคุ้มกันและอายุรศาสตร์การทองเที่ยว สถานเสวภา สภากาชาดไทย

บริการให้คำปรึกษา - นัดวัคซีน

- เวลาทำการ
- วันจันทร์ - วันศุกร์
 - วันเสาร์ - วันหยุดราชการ
 - ปิดวันอาทิตย์
 - เวลา 8.30 - 16.30 น.
 - เวลา 8.30 - 12.00 น.